

ВОЛИНЬ

Український часопис

Ціна 1 шпрб.

Zeitungsdruksache

WOLNYNIEN
Ukrainische — Zeitung
Riwne, Deutsche Str. 89.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
РІВНЕ, вул. НІМЕЦЬКА Ч. 89.

Рів. II.

Неділя, 3 травня 1942 р.

Ч. 33 (61).

ВІРИМО!

Кожна промова Вождя Німецької Нації — або завершувала перемогу німецької зброї, або заповідала нові великі дії. Остання промова в Райхстагу — має одне й друге.

Завершено найважливіший і найважчий період цієї війни — зимову кампанію цього року. Закінчено її перемогою над грізним противником, що на нього ворог покладав усі надії. Переможець «генерала-зиму», який, цього року, був у двічі міцніший від «генерала-зиму», що переміг колись армію Наполеона.

Вождь німецького народу і війська — має всі підстави бути гордим цим переїденим етапом війни. В той час, як червона Москва, підчас страшних морозів кидала в безглузді атаки сотні тисяч людей, без користі і наслідку, витратила сили — німецький воєнний завод зайняв позиції і оборонив їх. Німецьке командування організувало запілля і стягло сили та засоби для грядучих боїв. У висновку — ворог ослаблений, а німецька збройна сила, скріплена і зцементована спокійно жде приказу Вождя, щоб розпочати нові сторінки перемоги.

Грядуть великі дії останнього бою «бути чи не бути». Наближається фінал боротьби з світовим ворогом — більшовизмом і його капіталістичними союзниками. Розуміючи і передчуваючи це наближення кінця — союзники-вороги — потішають себе різними нісенитницями, які гостро висміяв Фірер у своїй промові. Червона Москва потішає себе продукцією американських збройних фабрик, яка завдяки діям німецьких підводних човнів доставляється без пересадки на дно океану, — англійські та американські капіталісти потішають себе... невичерпністю «гарматного м'яса», в советях потішають себе... живучістю більшовизму... Лорди крові і лорди золота — потішають себе мо-

литвами своїх продажних епіскопів за... кривавих брудних винищувачів і гнобителів церкви та релігії...

Щоб потішити і підбадьорити себе взаємно — англійський король пожував Сталіна орден «підв'язки», а Сталін нагороджує короля Англії орден «підв'язки». Тієї «підв'язки», з якої колись, не сходили кпини зі сторінок «Крокодила» і того Леніна, само ім'я якого, в «кращі часи» наганяло квасні міни на обличчя англійських та американських капіталістів. Повільне наближення грізного кінця відібрало вже ворогам навіть зрозуміння смішності їх вчинків. Чим підбадьорює себе Німеччина? Перемогами. Низкою блискучих перемог в минулому, останнього перемоги над «генералом-зимою». Великий Німецький Народ, зцементований волею і вірою свого Вождя — стоїть готовий до жертв та героїчних вчинків. При ньому твердо стоять його союзники, стоять ті народи, яким московський більшовизм загрожував цілковитим винищенням фізичним і духовним. Серед тих народів, з гордо піднесеним чолом — стоїмо і ми — українці. Це перед цілим світом стверджує у своїй промові Адольф Гітлер, який не кидає слів на вітер.

Ми сьогодні, волею судби, народ ослаблений. Алеж ми маємо за плечима понад двадцять років тієї боротьби, яку сьогодні блискуче закінчує Адольф Гітлер. На фронті цієї боротьби ми поклали мільйони жертв, за які тепер дає належну помсту зброя німецького воєнника. Наші юнаки і ветерани минулої боротьби, із зброєю в руках, допомагають Адольфові Гітлеру в його великому ділі — знищення московського більшовизму.

І ми віримо, що після перемоги, Україна, піднесена з руїн — займе відповідне місце у колі вільних народів переможців.

Ю. Г.

„Існує один тільки клич: перемога“

Відгомін промови Фірера закордоном

ДНБ. Берлін.

Як вказують вже перші повідомлення з закордону, промова Фірера в Райхстагу викликала всюди дуже глибоке враження. Особливо громадська думка запризвичаєна та союзних країн в цілості стоїть під знаком тієї промови.

ДНБ. Рим.

Дипломатичний співробітник агенції «Стефані» повідомляє, що важка промова знайшла глибокий відгук у всіх італійських кругах та в цілому італійському народі, який уважно слухав радіопередачі. Ясна й переконлива промова шефа союзної нації була особливо знаменна своїм безпощадним реалізмом та жаром. Начеркнений Фірером образ драматичних, майже не до описання, труднощів, які поборювала німецька армія та союзники, поглибила ще італійську впевненість в остаточну перемогу та пошану для лицарських боїв.

Затоплено британський нищильник

ДНБ. Амстердам.

Британське адміралтейство подало в суботу до відома, що британський нищильник «Саутерлэнд» затоплено. Найближчу родину жертв повідомлено.

ДНБ. Букарешт.

Румунська громадська думка стоїть вповні під впливом промови Фірера, яку передає ціла румунська преса та яку румунське радіо передало не лише в дослівному тексті, але й в перекладі на румунську мову. Часописи вказують особливо на ствердження Фірера про підбадьорюючі факти та підкреслюють, що це Англія наближається до катастрофи. Особливо підкреслюється віддану румунській армії честь за її уділ на Сході та признання для маршала Антонеску.

ДНБ. Будапешт.

Промова Фірера в Райхстагу, це велика подія для будапештської ранішньої преси. Всі часописи підкреслюють з особливим вдволенням слова признання, які Фірер висказав про заслуги Мадярщини та її голови при поборюванні більшовизму внутрі держави.

Цей нищильник належав до класу «Гантер». Його положено на киль в 1939 році, а закінчено в 1940 р. Кораблі цієї класи мають 904 тонн водовідpornости.

Нальоти на советські порти

Верховне Командування Збройних Сил повідомляє: 29 квітня 1942 р.

На Чорному і Азовському морях проведено успішні нальоти на портові влаштування і кораблі советів.

На середньому відтинку східного фронту повторив ворог на поодинокі позиції свої безуспешні наступи. На північному відтинку фронту з успіхом проведено власні місцеві наступальні й пробойові дії. Підчас відбійного ворожого передмостового укріплення німецькою дивізією піхоти стратив противник понад 1400 убитих, 6 панцерників, 10 гармат і багато іншої зброї. В Ляпльандії німецькі та фінські частини відбили численні ворожі наступи. Коло Ледяного моря збили німецькі винищувачі без власних втрат 15 ворожих літаків, в тому числі 14 типу «Гарейка».

У Північній Африці в околиці на південний схід від Мелілі відбито британський випад. Успешні повітряні нальоти були спрямовані проти британських шатрових таборів і зосереджень вантажних авт біля Тобрука, а також проти військових споруд британської морської опірної точки Олександрії. Сильні з'єднання бойових літаків дали провалити розгромлювання військових улаштувань на острові Мальта.

УСПІХИ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ

Верховне Командування Збройних Сил повідомляє: 30 квітня 1942.

На середньому і північному відтинку східного фронту проведено з успіхом власні наступальні і пробойові дії. Поодинокі слабші наступи ворога відбито. В наслідок нальотів авіації на залізничні влаштування та зв'язки з запіллям потерпіли совети дошкульні втрати у дозовозовому матеріалі.

На фронті в Ляпльандії та на Мурманському фронті нові ворожі наступи зазнали при високих кривавих втратах для противника.

У Північній Африці в наслідок сильних пісоквих хуртовин лише оживлена обабічна розвідувальна діяльність.

На східному Середземному морі затопили німецький підводний човен транспортний вітрильник британської постачальної комунікації. Аеродроми острова Мальта бомбардовано з добрим наслідком підчас дня і ночі.

Легкі німецькі бойові літаки атакували на протязі дня влаштування корабельні на острові Байт і залізничні об'єкти на англійському південному бережжі бомбами і бортовою зброєю.

Над бережжям Каналу збили німецькі винищувачі з сильних кварталів німецьких міст, налетіли з'єднання бойових літаків вніч під 29.4 на англійське місто Йорк.

Численні великі і менші пожежі свідчили про сильні нальоти нальоту.

Британські бомбардувальники налетіли минулої ночі на околиці північно - німецького бережжя. Наліт був спрямований передовсім на місто Кіль. Цивільне населення потерпіло втрати. Знищено або пошкоджено житлові будинки, лікарні і пам'ятки культури. Одинадцять з налітальних бомбардувальників збито, три дальші втратили ворог підчас нічного нальоту на норвезьке бережжя.

Поручник Егаріс отримав свого 14 - 16 нічту винищувачу перемогу.

Підводні човни затопили біля східного бережжя Північної Америки шість ворожих торговельних кораблів і влучними поцілами торпеди пошкодили один дальший більший корабель.

Продовжувано відплатні нальоти німецької авіації на Велику Британію.

Вночі на 30 квітня налетіли німецькі з'єднання бойових літаків при добрих умовах видимості на більше англійське місто. В центрі міста та в промислових заведеннях запримичено величезні пожежі і сильні експлозії. Підчас ворожого нальоту на передмістя Парижа повстали більші шкоди в будинках і втрати серед цивільного населення. Окремі британські літаки провели турбувальні нальоти над північно - німецьким бережжям. Збито два британські літаки.

ЗІ СВІТУ

Італія не заклочить сепаратного миру

ДНБ. Рим.

Англійські та американські агенції поширюють вістку, мовби, Італія намагалася заклочити сепаратний мир. Агенція «Стефані» стверджує, що в цьому випадку йде тільки про маневр, яким Англія та Америка хочуть заелонити своє прав-

„Українці брідяться рускими“

Італійський поручник Діно Джорджетті, пише в листі до родини, видрукованому опісля в «Іль Кор'єре Падано» між іншими:

„Численні полонені, що попадають в наші руки, радіють, що дісталися в полон, бо знають, що зможуть живі вернутися додому, де віднайдуть мир

і спокій. В наших таборах вони можуть заспокоїти свій голод, як кажуть в більшовицькій армії не дають їсти. Українці брідяться москалів, не дай Боже, щоб хтось назвав їх москалями — вони зараз же протестують і вимагають щоб їх звали українцями“.

Відозва Райхскомісара Коха з нагоди 1 травня

До населення України!

Фірер та його хоробрі воїни визволили Вас з більшовицької неволі. Оце вперше Ви можете під певною опікою німецької зброї святкувати 1 травня як день визволеної праці.

Націонал-соціалістична Німеччина є країною робітників, селян та воїнів. Від перебрання влади Фірером в 1933 р. святково обходиться день 1 травня в кожному році, як національне свято всіх німців, як день всіх продуктивних людей. Також підчас цієї війни, що її злочинно викликали архікапіталісти Черчілль та Рузвельт спільно з жидівським наймитом Сталіном, та в якій йде про майбутнє європейського континенту, дасть Німеччина Адольфа Гітлера трудящим день відпочинку. Перемагаюча Німеччина може дозволити собі на це, не зважаючи на всі воєнні напруження. Також і Ви, Українці, зможете за волею Фірера вшанувати день першого травня як свято праці.

Зате Москва, так дуже розхвалена як «рай робітників», згідно урядових советських звідомлень попросту скасувала в цьому році свято 1 травня та проголосила його днем праці. Невільники Сталіна мусітимуть також у цей день, так дуже прославлений советськими бонзами, як «світове свято про-

летаріату», далі тяжко працювати. Цей факт показує Вам цілу різницю між жидівсько-більшовицьким запризаченням з плотократами Советським Союзом і насправді соціалістичною державою Адольфа Гітлера. Фірер вшановує робітників також підчас війни, коли йде про як найбільшу працю; Сталін грабить трудящим також цей останній вільний день щоб дозволити Англії виграти війну.

Українці! Думайте про це і дякуйте за це Адольфові Гітлерові! Нехай 1 травня буде для Вас знаком прийдешньої відбудови, зворотом до нового часу. Нехай перший травень покаже Вам, по чийому боці машерує воля. Сталін приніс Вам кров і слізи, німці приносять Вам волю. Вони доказують ділами, — земельною реформою та звільненням ремесла, де панує справжня соціальна справедливість. Нехай перший травня стоїть для Вас під знаком мобілізації всіх сил для знищення більшовизму. Нехай перший травня буде днем вшанування всіх тих, які виконали свій обов'язок проти більшовизму, чи це зброєю, чи трудом на своїх місцях праці. Пильністю, слухняністю та завзятою волею відбудови подякуйте Фірерові за те, що він звільнив Вашу працю.

Райхскомісар для України
(—) ЕРІХ КОХ.

Франція визнає Словаччину

ДНБ. Пресбург.
Міністр закордонних справ Словаччини подав урядово до відома, що французький уряд визнає де юре Словачку республіку.

Японці у Бірмі машерують далі вперед

ДНБ. Банкок.
Радіо Делігі повідомляє в четвер по полудні з Бірми, що японський марш на лівому березі ріки Сальвін затривожують скоро посувається вперед Японські війська стоять вже під Локов. На середньому фронті японці віддалені 150 миль (англійських) від Мандалай.

Американські частини висадились в Новій Каледонії

ДНБ. Амстердам.
Британське бюро звідомлень опублікувало урядове повідомлення з Вашингтону, згідно якого американські частини висадились у Новій Каледонії, у південно - західній частині Тихого океану. Вони співділяють в обороні тих французьких посістей.

Англія під впливом відплатних нальотів

ДНБ. Стокгольм.
Поданий до відома Верховним Командуванням Збройних Сил відплатний наліт німецької авіації на південно-англійське місто Бат отягнув намірену ціль. Звідомлення «Ройтера» вказує на те, що навіть це бюро глибоко перейнялося тим нальотом, який викликав велике знищення в житлових ділянках Бат. Наліт тривав з перервами багато годин. Безпритупним було дано приміщення в окремих захистах. Запальні бомби спричинили пожежі, а розривні вповні понищили житлові будинки. Кількість дотепер зголошених жертв незвичайно велика. Рятункові частини все ще шукають серед руїн, бо багато людей пропало. Між знищеними домами є теж церква та кіно.

Протибільшовицька вистава в Парижі

ПАРИЖ. 1-го березня в Парижі відкрилася вистава «Більшовизм проти Європи». На цій виставі зібрано масу матеріалів, що яскраво виявляють намагання більшовиків знищити Європу. Крім Німеччини у виставі беруть участь Іспанія, Румунія, Фінляндія й Угорщина.

Швейцарська союзна рада розізнає комуністичну організацію

ДНБ. Берн.
Союзна рада вирішила, що організація «Дефанз Попюлер» з Женеві, з причини її комуністичного характеру підпадає під постанову союдної ради про розв'язання комуністичної партії, та через те має бути розв'язана.

Чужинці на німецьких університетах

ОА. БЕРЛІН. Німецькі університети, технічні факультети, мистецькі та інші фахові вищі школи продовжують свою працю не зважаючи на війну — як було за мирних часів.

Навряд чи є десь на світі така менша або більша країна, звідки б у німецьких високих школах не було студентів.

Сенат ЗДА затвердив підвищення воєнних кредитів

ДНБ. Амстердам.
Як повідомляє британська служба звідомлень з Вашингтону, сенат ЗДА голосував за проєктом закону, яким підвищив воєнні кредити на 19 мільярдів доларів.

Майно Ротшильда сконфісковано

ОА. ВІШІ. Як сповіщають з Парижа сконфісковано в користь держави значну частину майна знаного французького мільонера - жиди Ротшильда. Сконфісковано його величезні маєтки біля Тульону, де мають побудувати державні промислові заклади.

Брехня про свободу морів

ОАД Англія зуміла прекрасно використати лозунг «свободи морів» для цілей свого безмежного імперіалізму. Воду вважають там за найкращий спосіб сполучення між окремими частинами імперії. Класичним представником цієї британської теорії панування на морях був лорд Герві, що, пливши гондою у Венеції, вмовив свій тонкий палець у воду, спробував язиком і, дуже здивований, вигукнув: «Солона вода — отже належить до нас!».

Свобода морів — це річ властиво самозрозуміла. Що і треба було проголосити — це знову вина Англії. Военні під'южувачі в Лондоні й Вашингтоні сьогодні цього вже не пам'ятають. Міжнародно-правове поняття свободи морів сформував «батько міжнародного права» голандець Гуго Гроцій і це сталося не випадково. Англія давно вже почала контролювати найголовніші шляхи морської торгівлі. Крім торгівлі невідомими провінтами у великому масштабі їй корсарство. Морська потуга Іспанії й Португалії була розбита, і саме коли Гроцій на початку 17-го століття писав свою розправу, ненажерливі британці почали дошкульно перешкоджати голландським торгівлі із східно-індійськими колоніями. Це й спонукало Гроція виступити в обороні свободи морів, захищаючи «право голандців вести торгівлю з Індією». Отже вже кількості літ тому треба було створити поняття свободи морів для оборони перед її порушниками — англійцями які й по сьогоднішній день залишилися найпершими противниками цієї свободи. Німеччина теж мусіла зазнати цього вже на початку свого національного об'єднання. Коли в 1848 році провідні мужі Німеччини освідомилися з думкою про власну флоту, зараз же виступила Англія. Лорд Пальмерстон як представник британського уряду, заявив у 1852 році: «німі можуть плавати по облаках, можуть будувати повітряні замки, але не сміють будувати кораблі». Але німі все-ж таки будували кораблі, а крім того прекрасно плавають сьогодні й у повітрі, хоч зовсім інакше ніж це передчував Пальмерстон. Отже немає сумніву, що свободу морів століттями доводиться боронити від британського піратства і британської контролю торгівельних шляхів, право, до якого Англія приписує собі це по сьогоднішній день.

З права контролю англійці виводять і право недолської і протини міжнародному праву блокади ворожих або немиліх ім нейтральних держав. Англія словом і ділом так довго горіжилася проти свободи морів

доки, за зв'язки монополевій контролі морської торгівлі, не здужала накинути й іншим свого розуміння свободи морів. Таким чином «свобода морів» для британців — це тільки гасло, завдяки якому «свободу» можна перелицювати на «зверхній нагляд». Як класичний представник цієї політики уже в 1743 році виступив лорд — канцлер Гардвіч, заявивши так: «якщо наш добробут зменшується, то настала вже пора знищити торговлю націй, що витиснули нас із ринків, проганяючи їхні кораблі із світового моря та блокуючи їхні порти». Це виразніше висловив це за мирних часів лорд морських справ Фішер у 1920 році: «Союзи народів, вільність на морі та інші поняття — все це прокляті нісенітніці. Коли йде війна — то правом є сила. Право сильнішого — завжди краще право, і кожний договір — це клаптик паперу». До якої міри Англія під «свободою морів» розуміла скорення її цілі, це аж до наполеонівських часів висловлювалося символічно в тому, що від усіх кораблів, які курсували в зонах від Північного Погу до Погу Фіністер, вимагало, щоб вони нахилили прапори.

Отже поняття свободи морів не створене для вух британських державних мужів. Треба додати, що Рузвельт так само надуживав цього поняття, як і Черчилль. Вашингтонський масон високого ступня незабаром по великим ошуканстві з своїми третіми виборами, вбрав це в такі слова: «Постачання Великої Британії необхідних матеріалів має надзвичайну вагу. Його можна перевести, треба перевести, й воно буде переведено». Чого Рузвельт не сказав досить виразно те доповів Головнокомандуючий північно-американських морських збройних сил Геральд Р. Старк: «флоту має дбати про те, щоб Сполучені Держави свої інтереси, до яких вони мають повне право, могли переводити від одного кінця світу до другого, навіть коли йде про контрабанду...»

Просто безприкладно глузували Сполучені Штати з свободи морів, надуживаючи прапору Панами.

Так виглядає на ділі справа додержання Англією та ЗДА засади свободи морів. Однак це не перешкоджає речникам англо-саксонсько-жидівської плутократії раз-у-раз проповідувати засаду свободи морів. Але історія й факти викликають їх брехню. І прийдє день, коли не придасться їм і їхня брехня, бо вони втратять силу на всіх морях.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Виховання молоді

В передовій статті Житомирського «Голосу Волині» з 15 квітня ч. 29 порушується справа виховання молоді в зв'язку з відкриттям шкіл. Школа має перевиховати українську дитину і залікувати ті рани, які в психіці дитини виторвалися внаслідок більшовицького виховання.

«Всім відомо, що більшовицька, т. зв. «комуністична» система виховання була спрямована на продукування недоростків шпигунів, а й просто карних злочинців. Рідко хто з учнів зберігає своє душевне благополуччя на фабриці моральних калік, що іменувалася советською школою».

Комп'ютеризовані советські органи влади примушували учителів до потворної системи виховання й викладання. Хто цьому не корився, оголошувався «ворогом» і підлягав репресіям.

Українці-поліщуки говорять по українськи

«Наше слово», що виходить у Бересті Литовському в ч. 3 містить статтю М. К. «Українці-поліщуки, говорять по українськи». Є на світі за дослідними статистиками до 3-х тисяч мов і понад тисячу релігій. Кожна з цих мов має свою назву. Але нема на світі серед цих мов таких назв, як «місцева», «тушня», «проста», «хлопська», «поліщуцька» і т. п. якими називають нашу українську мову різні чужі люди тут, на Поліссі. Всі ці назви накинута нашім малосвідомим і політично маловибірливим людям наші «добрі» сусіди — поляки та москалі, запевняючи наш народ, що мова, якою говорять місцеве населення, не є українською мовою, а «гварою» чи «жаргоном», що мовляв правдивою українською мовою говорять тільки на Київщині, та Полтавщині, на Волині і т. п.»

В дальшому автор у дуже річкові доказах збиває вищевказані ворожі докази, наводячи приклад, що мова, якою говорять поліщуки є куди більш чистою, ніж нпр. мова галичан, помімо, що повно є слів місцевого походження. Свою статтю кінчає: «Українці! Найвища пора вже почати шанувати себе, а поважачи себе, почати шанувати все своє рідне, а в першій мірі свою рідну мову! І нею всюди, завжди і до всіх говорити».

Ляваль без застережень вірить у перемогу Німеччини

ДНБ. Віші. Як повідомляють, відбув шеф французького уряду Ляваль розмову з послом ЗДА, в якій він виголосив у змісті своєї декларації з нагоди перебрання уряду своє становище до теперішніх проблем. При цьому він заявив послові ЗДА, що він без застережень вірить у перемогу Німеччини та що він, як і підчас цілої своєї політичної кар'єри, вважає політичну співпрацю з Німеччиною необхідною. Далі Ляваль представив послові ЗДА, що перемога противника Німеччини означає

Питання етики, моралі поведінки не знаходили місця в советській школі. Дітей вчили шпигувати за батьками, глузувати з старих. Ненормальні вчинки підносилися на п'єдестал високої громадської гідності. Слово «дружба» — ширя і отверта не існувало в лексиконі советських шкіл. Наклепник, що плямував свого сусіда по лавці, вважався «активістом».

В советській школі панувала атмосфера загального недовіри, вистежування, напівстворення. Учні брутально ставилися до учителів, писали на них клеветки, а директори-комуністи називали це «клясовою пильністю». Яка огидна потворна система».

Це вищенаведене саме накреслює план перевиховання молоді й напрямом, в якому воно має йти.

ла б для цілої Європи прихил більшовизму, чому Франція мусить протидіяти. З приводу різних нападів з ЗДА на французьку імперію, мав Ляваль сказати, що Франція скрізь, де тільки буде можна, буде обороняти свою колоніальну державу. Далі мав Ляваль вказати на діяльність французьких емігрантів та цілий ряд жидів, які мають тільки одну ціль привести заколот в американсько-французьке взаємовідношення. Ці елементи, як Ляваль зазначив, є частинно відповідальні за неприязне ставлення уряду ЗДА до Франції.

У своїй промові до японського господарського союзу, про яку саме повідомлялося, заявив міністер закордонних справ Того далі, що діяльність державосі в Європі скоро приведе до дальших позитивних випадків. В будучому покажеться що Німеччина та Італія під кожним оглядом приготівані до надходжень військових дій. У Східній Азії співпраця між Японією, Маджурією та Китаєм ще більш затіснилася. Натякаючи на заключений по виходу

ЗДА до Франції.

Представники українського селянства у Райхсміністра Розенберга

УК. Райхсміністер для звільнення Східних теренів Альфред Розенберг прийняв у вівторок вполудні в урядових приміщеннях свого міністерства українську, білоруську та російську делегації селян, яка зголосилася, щоб передати подяку сільського населення звільнених східних теренів за звільнення від більшовицького ярма та за створений на Сході земельний лад. Провідники делегації, які склалися з п'яти до шести чоловік, висказали на урочистому прийнятті свою готовність до радісної, вірної співпраці. Райхсміністер Розенберг подякував делегації, яких членів поодиноким було йому пред-

ставлено, за обітницю співпраці. Коли вже тепер серед війни було зроблено спробу скасувати накинену більшовизмом неволю, то це зроблено, щоб наперед направити щонайменше, найгірші шкоди спричинені більшовицькою системою гніту. На знак відданості загальній справі, передали делегації міністрові почесний дар з красивих продуктів, між котрими за місцевим звичаєм знаходиться хліб та сіль.

Делегації дано нагоду пізнати в часі довшої подорожі німецькі сільсько-господарські владштування, між ін. сільське господарство у Вестфалії та столиці Райху.

Орден Підв'язки — англійська допомога Сталінові

ОА. Уже кілька тижнів більшовики настільки домагалися, щоб альянти дали їм наперед матеріальну допомогу та створили новий відтяжувальний фронт. Ці домагання особливо підкреслили у своїй останній заяві советський амбасадор у Лондоні Майський. Він заявив так: «Якщо альянти справді хочуть перемогти, то вони мусять собі усвідомити, що війна вирішиться не в 1943-му, а в 1942 році. При цьому вирішним буде советський, а не інший фронт». Майський зажадав, щоб Англія і З'єдинені Держави Америки сконцентрували всі свої сили на європейському театрі воєнних дій. Таким чином советський амбасадор яскраво виявив катастрофічну ситуацію кремлівських володарів після зимової офензиви, в якій, з вини безсовісних більшовицьких деспотів, згинувало стільки людей і втрачено величезну кількість воєнного матеріалу. Більшовики благають поміч в дуже незручному моменті. Поперше відповідальні чинники в таборі альянтів добре знають, що ніяка офензива з огляду на брак корабельного тону та недостатню продук-

цію воєнного промислу — неможлива. Подруге стратегічна й воєнна ситуація у Східній Азії, в Індії, в Африці та на океанах так погіршилася, що Рузвельт і Черчилль не можуть навіть спробувати з завданнями, які виникають на інших фронтах. Концентрація всіх альянтських сил на советському фронті ще й тому суперечила б усім дотеперішнім англійським методам, що Англія щодо воєнних операцій на суходолі покладала свою останню надію на Советський Союз. Досі Англія завжди покладала на призволице своїх васалів у найбільш скромний момент.

Благання сталінського представника в Лондоні допомогти Советському Союзові пролунають даремно в таборі плутократії. Ці благання були шоправда, підслені відзначенням англійського короля орденом Леніна. У відповідь на це, замість допомоги Сталін одержав від англійського короля Орден Підв'язки. Це відзначення Сталіна очевидно й застається єдиною допомогою, що й дістане Советський Союз від альянтів.

Промова міністра Того

ДНБ. Токіо. У своїй промові до японського господарського союзу, про яку саме повідомлялося, заявив міністер закордонних справ Того далі, що діяльність державосі в Європі скоро приведе до дальших позитивних випадків. В будучому покажеться що Німеччина та Італія під кожним оглядом приготівані до надходжень військових дій. У Східній Азії співпраця між Японією, Маджурією та Китаєм ще більш затіснилася. Натякаючи на заключений по виходу

війни союз з Тайландом — Того підкреслив, що також французький Індокитай тісно співпрацює з Японією. До тих дипломатичних успіхів значно причинилися дії японської армії на Півдні. Приятецькі взаємини з усіма згаданими азійськими державами в межах часу розвинулися далі.

Втрата британських точок опору в Східній Азії, Індійська та австралійська криза і тяжке положення Англії в Європі означають, що Англія попала у велику кризу.

3. МІРНА

Євген Чикаленко

20 червня 1942 року минає 13 літ, як на чужині, у Празі, відійшов у вічність великий український патріот і діяч Євген Чикаленко.

Заслуги Чикаленка перед цілою українською нацією надзвичайно великі. Але мало так сказати: ці заслуги його історичні — жодна найкоротша історія життя і змагань української нації не зможе поминути імені Євгена Чикаленка та діла, ним dokonаного. Чикаленко був патріот, що жив лише інтересами України. З думками про Україну він умер на чужині. І ось нині, коли великим зворотом історичних подій, знову встає до життя Україна, знову починає лунає в ній рідне слово, знову піднімається з небуття українська національна преса, творцем і батьком якої був Євген Чикаленко, обов'язком нашим. Відповісти перед Україною образ одного із тих наших великих людей, якими може пишатися кожна нація.

Народився Євген Чикаленко 9 грудня 1861 р. Це був час глухих реакції, загострення політичних репресій в Україні бо російський уряд, під владою якого жила Україна, став відчувати небезпеку, відродження українського руху, який не обмежувався вже самими етнографічними завданнями, а

ширився до царин політичного і соціального життя. Російським урядом було позакрито народні школи, українських громадян виганяли з України, було заборонено видання українських книжок для народу й т. п. І нарешті, всі репресії проти українського руху закінчилися виданням указу царя Олександра II в 1876 р., яким українське слово було заборонено на своїй рідній українській землі. Не дозволялося друкувати українських книжок, заборонялося українських вистав, навіть в концертах заборонялося співати по українськи, й українські пісні перекладалися на французьку мову.

Радикально настроєні українські громадяни, напр. М. Драгоманів, мусили виїздити за кордон, щоб позбавитися переслідувань російської поліції. Ці сталі переслідування ввели укр. рух в межі аполітичного культурництва і надовго затримали його розвиток.

Під такий глухий час виступав на арену життя це молодий хлопець Євген Чикаленко.

Його містом народження була Степова Україна, село Перепори на Херсонщині. Ріс хлопець серед краси Степової України на вільній волі. Батько його помер, коли хлопцеві було лише 10 років. Ріс в достатках у великому господарстві,

де хліборобство й отари овець були головними справами. Життя в Перешорах було старосвітське, з додержанням старовинних звичаїв, співами народних пісень, виконанням старосвітських обрядів. Все це робило на хлопця велике враження й розвивало в ньому любов до рідної культури.

Середню освіту Чикаленко отримав в аристократичному пансіоні в Одесі, а потім його було віддано до гімназії, де він виховувався під впливом визначних українських педагогів, як Нищинський, відомий український музик і перекладач на українську мову Іліади й Одисеї, та учитель історії Л. Смоленський. Під їх впливом Чикаленко швидко прийшов до національної свідомості. Кінчав свою середню освіту Чикаленко в Лисаветі, де познайомився й близько зійшовся з цілою родиною братів Тобілевичів: Опанасом, що пізніше вєлавився, як великий артист Саксаганський, Іваном — відомим українським драматургом, з псевдонімом Карпенка-Карого, та Миколою — пізніше славним українським артистом М. Садовським. Вищу освіту Чикаленко хотів отримати в агрономічній школі, але в Україні такої не було, а до Москви він не хотів йти. Тому він подався до Києва, де за допомогою історика Володимира Антоновича хотів вступити до Київського університету. В Києві Чикаленко старався затягти до революційної діяльності, яка кон-

центрувалася при «Народній Волі». Але він не симпатизував крайнім революційним ідеям і назавжди залишився при українському руху. Тому що Ч-ко отримав освіту в реальній гімназії, його не було прийнято до Київського університету, й він мусів поступити в Москові до господарської академії.

Вдержався він там недовго, бо москалі робили на нього прикре враження своєю грубістю, некультурністю. Він знову повернувся в Україну, вплив до Харківського університету, де три роки пильно студіював агрономію. В Харкові увійшов до української студентської громади, був також членом гуртка під проводом відомого українського революціонера В. Мальованого. В цьому політичному гуртку студіювалися твори М. Драгоманова й обговорювалися питання перебудови Росії на федеративних основах, а також справа національного відродження України.

В році 1883 Чикаленко одружився з Марією Садик, яка під той час студіювала медицину в Харківському університеті. Це була надзвичайна жінка, яка своєю інтелектуальною свідомістю цілком дорівнювала своєму чоловікові й мала на нього вплив. Скоро молоді пані Чикаленкова мусіла покинути медицину, бо по пліоби пішли діти, але її ніколи не покидав інтерес до української справи, й дуже часто щедрі пожертви самого Ч-ка на укра-

їнську справу завдячували, як ініціативі, так і підтримці пані Ч-ко.

Молоде подружжя мусіло невдовзі покинути Харків, бо хоч Ч-ко і віддавав душею лише культурно-національній праці, не поділяючи крайніх ідей революційного руху, проте йому не пощастило уникнути репресій російської поліції. Часи ті були дуже тяжкі, і російський уряд розправлявся жорстоко з українським рухом. Чикаленки мусіли виїхати до себе на село, до Таврії, під відкритий догляд поліції. Як піднадзорний, Ч-ко не міг зайнятися якоюсь інтелектуальною працею, й цілою своєю душею віддався праці хліборобській. Він завіз нові методи господарювання, чим дуже підвищив прибутковість свого маєтку. І звичайно, з стародавніми методами обробки землі, він зробив зразкове господарство, завіз в нього «чорний пар», як метод боротьби зі степовими посухами. Слова про це пішла поза межі України, і навіть з Міністерства Хліборобства в Петербурзі приїздили до Ч-ка експерти, щоб довідатися про його нові методи оброблення землі.

10 років перебував Ч-ко на селі. Але треба було вчити дітей, і родина мусіла переїхати до Одеси. Там Ч-ко негайно ж вступив до Української Громади, де головним діячем був Леонід Смоленський, колишній учитель Ч-ка в гімназії. Це була прекрасна людина, великий

український патріот, що мав світлу голову і кришталевочисту душу. В Одесі написав Ч-ко, між інш. брошуру про «Чорний пар» у формі розмови його із селянином про користь такої системи в хліборобстві. Але Ч-ку треба було 6 років, щоб добути дозволу на друкування цієї брошури. І лише, коли само Міністерство Хліборобства переконалося в надзвичайній користі цієї брошури, Комітет М-ва дозволив випустити її. Далі Ч-ко виступив з брошурою «Розмова про сільське хазяйство», яка в простій розмові подавала поради про способи підвищення сільсько-господарської культури. Брошура ця була високо кваліфікована фахівцями. М-во хліборобства рекомендувало її для бібліотек сільсько-господарських шкіл та до народних читалень. На виставках брошура була нагороджена срібною та золотом медаллями. Цією книжкою Ч-ко прислужився у високій мірі українській літературі, бо нею було зроблено пролом в системі заборон української популярно-наукової літератури.

Заохочений таким успіхом своїх розмов, Ч-ко випустив цілу серію книжок-порад: про худобу, про сіяну траву, про виноград, садівництво й т. п. Серед народу ці книжки здобули велику популярність. Селяни, переселяючись до Сибіру на еміграцію, брали з собою Чикаленкові твори.

(Продовження буде).

ЗБЕРІГАЙМО СТАРОВИННІ ПАМ'ЯТКИ

Як відомо, наша Волинська земля багата в різні ціни старовинні пам'ятки, які знаходяться під, чи на поверхні її. Свідомі люди, знаючі їх вартість і значення — збирають, а невідомі, найчастіше нищать на місці або вживають їх для своїх потреб дома, і рівнож нищать, лише в інший спосіб. Так напр.: кремінні стрілки, сокирки, серпи чи ножі селяне при віднайденні вживають до кресла, горщики виорані розбивають на дрібні кусочки шукаючи у них кладу, кургани, гроби передісторичні зложені з каменю розорюють і розкидають і таким чином нищать все те, що є для науки неоціненними скарбами і з чим треба дуже обережно і дбайливо обходитись. Весна, це найкраща пора року і для збирання пам'яток та їх збереження. Підчас орки поля, копання городів, торфу сила пам'яток з'являється на поверхні і викривається різними знаряддям і легко простим оком зауважити в ріллі та на поверхні різні пам'ятки: кремінні, кам'яні і металеві знаряддя, черепочки з різними оздобами й формою, горшки, що є можна легко підорати і еласти від нищення. Тому власне тепер, найбільш треба щоб свідоме громадянство, просвітлени, чи шкільна молодь і інтелігенція, повели акцію і взялись до рятунку від нищення і збірки цих цінних пам'яток давно минулого нашого краю. Всі зібрані пам'ятки ніколи не треба марнувати дома і при школах, як це деякі практикують, мов для наочного прикладу. Це — свого роду другий спосіб нищення їх, бо пам'ятка обслуговує тільки одну школу чи особу, не має належної консервації і наукового використання та опрацювання, стає приватною власністю збирача і предметом спекуляції, або губиться при такому обходженні з ними. Думаю що зайвим мені буде зупинятись над

подібними негативними випадками зі сторони громадян. Кожен повинен зрозуміти що таким поступованням з пам'яткою він творить велику шкоду науці, а тому й своєму народу. А навіпаки свідомим відношенням до них, чесною, уважною збіркою і забезпеченням пам'яток від нищення принесе величезну користь науці і батьківщині. Осередками переховання чи консервації пам'яток, наукового опрацювання та показу громадянам — являються музеї, які існують майже в кожному більшому місті на Волині, а в м. Рівному Загально Волинський Музей, який репрезентує Волинь у всіх галузях людського, тваринного і рослинного життя з найдавніших часів аж до сьогодні, та який після довшої перерви знов почав свої праці по збиранню, і консервації пам'яток зських родів.

Тому дирекція Волинського Рівненського Музею в Рівному звертається з ласкавою проською до всіх громадян, шкільної молоді, місцевої інтелігенції і просвітлених, всі знайдені пам'ятки, (кам'яні, металеві знаряддя, керамічні вироби старі і сучасні, річі домашнього вжитку — коловоротки, ступи, ткацькі верстати, рибальські знаряддя, вишивки, старовинні одяги, рядна і т. п.) що знаходяться по приватних збірках в школах і окремих осіб — передати в музей і далі збирати їх та надсилати. Кожен дар буде вважатись як національно-свідомий вчинок за що буде виявлена від дирекції музею щира і сердечна подяка. Крім того в музеї приймаються річі і в депозит. Пересилати просимо через п. районних голів, Просвіти, Жіночу Службу України, шкільні органи та в інший спосіб на адресу — м. Рівне, вул. Короленка № 6. Український Волинський Музей.

Дирекція Музею
в Рівному

МІЛІОНОВІ ВАРТОСТІ В СМІТНИЦАХ

ОА. БЕРЛІН. Коли ще перед вибухом війни Німеччина почала цинічно використовувати найрізніші відпадки, закордонно поставилися до цього дуже скептично. Тепер майже в усіх державах сильно розвивається промислове використання відпадків. Але в цій ділянці, особливо щодо організаційного боку, ледви чи можна наздогнати Німеччину. В Німеччині створено наприклад, «Центрацію

використання ганчір'я, яка, наприклад, потрапила назбирати так багато старих непотрібних паперів, що з них за один рік вироблено нового паперу на 22 мільйони марок. Таким чином для народного господарства зберігаються величезні вартості. Дуже цікава статистика утилізації відпадків у Румунії. В Букарешті відбувся публічний аукціон на зібрані відпадки.

Лист Сталіна до Папи Пія XII

О.А. Ми вже звикли до того, що в цій найбільшій з усіх воєн діються найнемовірніші речі й потверджуються найнеправдоподібніші вістки. Але вістка з Риму, що безбожний Сталін звернувся з листом до Папи — побила всі рекорди неправдоподібності, коли б не була «правдою». Як же ж скруто прийшлося Сталінові з його большевицькою армією, коли він уже не знаходить іншого виходу, як звернутися за допомогою до Папи Римського. Цей лицемір, що тисячі церков звелів замкнути і збещестити, що десятки тисяч священників звелів повбивати, а сотні тисяч селян за їхню віру кинути на заклання, нараз твердить у своєму листі до Папи, що в Союзному Союзі завжди панувала свобода совісті, та що переслідування Церкви й Віри не може бути мови. Але ж увесь світ знає, що в СССР була і є не свобода совісті а свобода безсовісності!

Цей останній шаховий хід нахабного лицеміра й ворога Церкви не допоможе йому, бо під неаблаганим мечем німецької армії потуга його безперечно заломиться.

Найважливіше — знищити большевизм

УК. РІВНЕ. Один українець, який затрунений як долемечер при одному німецькому відділі на фронті, написав листа до свого брата в заплілі. Цей лист, з якого Українська Кореспонденція може скористати в наслідок вічливості відборця, зовсім не був написаний для пропагандистських цілей, ані для оголошення його. Тому тим більш й гідні уваги є думки і твердження, які містяться в тому листі і які можуть дещо сказати також іншим. Ось декілька уривків:

«Дивний може з мене чоловік, але витривалий воєк; іду далі до своєї мети, а воєн — знищення большевизму».

«Те, що діється в заді, однаково, що наліво чи направо, так але інакше, не сміє стати на перешкоді у знищенні найгіршого в історії людства режиму, який являвся у нас в Україні. На шляху до перемоги спільно з німецькою армією, я маю задоволення, що можу своє знання і військову вмілість використати в боротьбі проти ворожої Москви. Вона козая, а це можемо завдячувати лише героїчній німецькій Збройній Силі. Скільки зусиль та жертв переходить німецький воєк, тільки може зрозуміти воєк. Не зелений столик, тепло в хаті і приємна лектура, або таке чи інше вирішення в тому чи іншому уряді, але тверда дійсність страшної війни на фронті, кристалізує погляди людини-воєка, котрий перший пізнає край, людей, їхню культуру, звичаї та дійсне щире відношення до армії. А це має своє значення. Ті дрібні речі, котрі нас болять, — тимчасові і дрібні в змаганні до нашої мети. Тому: Вгору чола підчас

тяжкої праці нашої країни, яка так дуже потерпіла...»

Далі автор листа оповідає про свою співпрацю підчас видання календаря на 1942 рік, мабуть першого календаря в Україні після визволення. По кількох дальших більш особистих зауваженнях пишеться так:

«...На відпустку не їду, бо раз далеко їхати взимі, а подруге нема так урлопів. Літо буде цікаве, якщо Бог дозволить жити, я знову буду свідком і учасником походів вперед...»

«Не знаю чи ти маєш змогу і час на особисті приємності? Чи ходиш до театру? У нас театральне мистецтво стоїть на дуже високому ступені, хоч і є малі недотяття і щодо мови і щодо репертуару. Але назагал треба підкреслити, що українська сцена тісно зв'язана з німецькими воєками. Я гордий з того, що належу до такої нації, яка після такого матеріального і духового занепаду, починає відживати, а духово творчість її навіть захоплює багатьох чужинців, як німців і італійців. Це може звучит неможливо, але це дійсність...»

Мадярщина бере участь у розбудові Сходу

Берлін. При співучасті обох мадярських великих банків — Пештського Мадярського Комерційного Банку та Мадярського Загального Кредитового Банку заложено в Будапешті з капіталом 100.000 пєнгє «Транскарпатію» — товариство з обмеженою порукою для привозу сировини та перевозу товарів. Це товариство матиме єдине завдання — дбати про товарний обмін між визволеними Німеччиною Східними Областями та Мадярщиною.

Король і душогуби

...Як подали лондонські газети, сов. амбасадор Майський вручив англійському королеві орден Леніна. Король зі свого боку відзначив Сталіна найвищим англійським орденом Підв'язки.

Король Британії й Індійський Імператор Советський орден Леніна прийняв — Полпред советсько-райський Товариш Майський

Його Величності сам що звідку прип'яв... «Советському Вождю Ми дякуем за ласку»

Король рече:

«Нам Сталін Леніна, а Ми йому — Підв'язку!...»

(Міняйлів совість не пече)...

По аудієнції король мундир скидає

Й візитку одягає.

А дід камер-лакей

До короля таке:

«Вашій Величності дозволю пригадати,

Що саме в цій кімнаті

Ваш Августійший дядько ночував...»

— «Котрий?» — король спитав

— «Микола II-ий, всеросійський імператор,

Що його Ленін вб'ити наказав...»

«Ну, що ж з того — тепер обидва мертві,

І кат, і жертва!»

Орденосець вінченосний відказав.

Для українців Ленін і Микола

Та сама школа:

Охранка, Г. П. У., Чека

І то

Для куркуля й робітника,

І за Миколою не плаче з нас ніхто,

Але коли

Англійські королі

Від душогубів ордени приймають,

То хай же знають,

Що вони нам «любі»,

Ж і кремлівські душогуби.

Л. Грабузович.

Українське життя

ПОНОВЛЕННЯ РОБОТИ УЧБОВИХ ЗАКЛАДІВ

На підставі розпорядження Генерального Комісара Волині й Поділля після тимчасової перерви, почали працювати школи. Місце десятирічок, які не будуть поновлені тому, що в свій час себе не виправдали заступають такі середні спеціальні школи: торговельна, реміснична, школа домашніх господарств та інститут з відділами: педагогічним, агрономічним, медичним, ветеринарним, механічним. Всі ці школи розташовані в м. Кам'янець-Подільську. Крім того тут існують курси землемірів - землепорядчиків, які діляться на дві групи: з однорічного і дворічного програмом навчання і нараховують 80 курсантів. Крім спеціальних дисциплін викладаються математика і німецька мова. На весні курсанти пройдуть практичні роботи.

По всіх цих учбових закладах з учнів стягається оплата за навчання, крім 7 років, розташованих по районах та селах округ, де навчання обов'язкове і безплатне.

ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ СТАВ ДО ПРАЦІ

Вінницький обласний архів працює повною ходою. Архів приведено до ладу. Почалася видача різних довідок установам та населенню. В архіві проводяться науково-дослідницька робота, складено короткий нарис з історії м. Вінниці, зроблено історичну довідку про стан Вінницької Спархії за час її існування тощо. Архів має значні історичні скарби, які почастило зберегти.

ТЕАТРАЛЬНЕ ЖИТТЯ НА ПРОСКУРІВЦІНІ

У березні ц. р. Проксурівський театр поставив п'єсу Т. Шевченка «Назар Стодоля» під художнім керівництвом п. Рубльовського та новий одноактний етюд «В Україні сіліз не стало», що йшов з певним піднесенням. У п'єсі «Назар Стодоля» гарно пройшла сцена «Вечорниця» зі співами та танцями під проводом балетмайстра п. Кліменка.

Не тільки місто, але й деякі села мають театри, як напр. в Гнатівці, Межибізького району. Сільський театр ставив п'єсу «Зимовий вечір», «Мартин Боруля» і інш. як у себе в селі, так і по селах Старокостянтинівського району.

НОВИЙ ТЕАТР

В листопаді минулого року було організовано Коростинівський театр ім. Т. Шевченка. За час своєї діяльності театр підготував 9 п'єс (серед них «Зачароване коло», «Назар Стодоля», «Дай серцю волю») та 9 концертів.

При театрі є хор у складі 42 чол. та духовий оркестр. Ведуть роботу в театрі: музикерівник п. В. Пилипчук, хормайстер п. Слобока та режисер п. Орлик.

БІБЛІОТЕКИ У ХАРКОВІ ВІДКРИТІ

ОА. РІВНЕ. Втікаючим з Харкова большевикам не вдалося знищити або вивезти вартісних міських бібліотек, а будинків вони не встигли підпалити, так як зробили це в інших містах. Завдяки цьому читачі знову можуть відвідувати міську та технічну бібліотеку, доповнені тепер ще й малими бібліотеками.

УКРАЇНЦІ!

Перемога Німеччиною большевиків дасть нам світле майбутнє. Чесною працею на рідні, на підприємствах і в урядах докážемо свою національну самодомість та політичну зрілість.

Л. МАСЛОВ.

Як нищено українську архітектуру

Стара українська архітектура, чи то мурована, чи дерев'яна, чи то світська, чи церковна, є доказом великої мистецької культури минулих поколінь нашого народу, культури старої, оригінальної і високої культури, що не раз проминувала своїми впливами на схід і на захід поза границі тодішньої української держави, далеко поза межі наших етнографічних земель. Однак найбільше завдячує українській архітектурі архітектура московщини. Аджеж церкви Новгороду ставлено під виразним впливом перших церков Києва і Чернігова, церкви Володимира Суздальського поставили під величезним впливом архітектури старокняжого Галича, українська церковна дерев'яна архітектура, та церкви українського барока вплинули на витвір форм деяких московських барокових церков.

Факти ці свідчать не тільки про самостійність нашого мистецтва, про його вищість над московським, але передовсім є доказом його життєздатності його величезної експансивної сили.

Москвини, нищучи усі прояви українського національного політичного, чи культурного життя, чудово знали, що поки стоять старі пам'ятники української архітектури, що свідчать

про давню велич і славу, силу і культуру старої української держави, поки існує якась самостійна українська архітектура, відрубана від московської, а особливо, поки існують українські церкви, що своїм зовнішнім виглядом зовсім не подібні до церков московських — не дається знищити зовсім українського духового, культурного чи релігійного життя. Тому прийнялись вони за знищення української архітектури. Звичайно, не йде тут про безоглядне спалення і зруйнування княжої столиці Києва ордами Боголюбського, чи про пізніше знищення гетьманських столиць Чигирини чи Батурини. Йде тут про пізніше систематичне і послідовне нищення національних пам'яток української старої архітектури «культурною» Москвою царською, чи пізніше большевицькою.

Вже в 1860 році з наказу царя Павла I заборонено ставити в Україні трьохбачні церкви, московський уряд добре помітив, що може найбільш характеристичним для української дерев'яної церковної архітектури — є церкви трьохбачні і, тому, щоб припинити розвій найбільш характеристичного українського народного будівництва — заборонив ставлення трьохбачних церков

Трохи пізніше спіткав українську церковну архітектуру ще більший удар: в тридцятих роках XIX століття уряд поручив придворному архітекторові царя Миколи I Константиновича нові опрацювані нормальні проекти дерев'яних і мурованих церков на 1000, 500, та 200 осіб, які мали бути будовані в цілій російській імперії. В 1838 році Тон видав альбом проектів мурованих міських церков, а в 1844 році вийшов додаток до цього альбому, в якому містилися і проекти церков дерев'яних. Ці «тонівські» церкви по бажанню уряду, а може й автор мали бути в російському стилі, мали бути синтезом всієї російської церковної архітектури. В дійсності були вони мішаниною усіх стилів, були зліпком усіх елементів різних епох російської архітектури, були вибагливі і претенсіозні, мали фантастичні брили, з багатомою усталеними без всякого порядку — «цибулястими» банями густо декоровані зле примінені декоративні, взятими з мурованих і дерев'яних російських церков, але циро кажучи нічого спільного згагал з жодним стилем не мали.

Було це щось такого бездарного і неестетичного, що прийняти в життя не могло; ці церкви були розкритиковані і відкинуті російським же громадянством, так, що в самій Росії їх швидко перестали будувати. Однак в Україні були вони «російськими» в протилежності до старих українських церков і тому за повертання мос-

ковської адміністрації та змощеного духовенства побудовано в Україні таких «тонівських» церков та зворованих на них — дуже багато; що найгірше, ставлено ці церкви на місці прекрасних старих українських церков, нищучи їх цілком, або перебудовуючи стараючись надати їм такий же характер.

Особливо багато на цьому потерпіла Холмщина, де москалі знищили величезну кількість старих українських, дуже цікавих, нібито «уніятських» церков, замінивши їх власне такими, вищеописаними церквами по проектам Тона, або до них подібними. Коли ж знову в 1938 — 39 роках поляків огорнув шал нищення православних церков на Холмщині, почали вони нищити ніби ці нові московські церкви, але при цій нагоді знесли й рештки старої церковної архітектури.

В кінці XIX і на початку XX століття почався великий «реставраційний» рух. Тоді багато перебудовано в Україні пам'ятників церковної архітектури, обдираючи з усіх характеристичних для української архітектури рис, стараючись надати їм московський характер. Так відбудовуючи Боголюбський собор в Острозі, москалі постарались скинути з нього всі західно - європейські впливи, відбудовуючи Мстислав собор у Володимирі, зруйнували москвини дві романські вежі при його західному фасаді, які простояли багато, багато літ, при монастирській церкві в с. Зимнім рівнож розібрали дві кру-

лі романські вежі, а замість них відбудували над західним фасадом одну маленьку вежечку з «цибулястою» московською банею; над цікавою ротондою у Володимирі надбудовано якусь дивовижну вежу рівною з московською «цибулькою». Усунення усіх західно - європейських прикмет з української архітектури зовсім не було випадкове. Москвини старалися усунути їх при кожній нагоді, коли ж власне сполучення візантійського стилю в архітектурі з західно - європейськими було одною з характеристичних рис української церковної архітектури.

Може найгірше поступили московські «реставратори» з рештками «Десятинної» церкви в Києві, першої збудованої князем Володимиром Великим, з руїн котрої митрополит Петро Могила відбудував церкву святого Миколи, яка простояла до 1824 року, коли її розібрали, щоб на її місці по проекту арх. Стасова поставити нову церкву в московському стилі з непропорційально - великою «цибулястою» банею; церква ця була названа рівнож десятинною, бо ходило про те, щоб в уяві українського громадянства устояти стару ще Володимирову десятинну церкву з цією новою московською, щоб впоїти громадянства думку, що Володимир Великий був московсько-«руський» князь і його архітектура теж російська, така сама, в Москві, Новгороді, чи Пскові.

(Замітання буди)

Хроніка Волині

Як подає Відділ Охорони Здравова в Сарнах з приходом весни наводиться санітарний порядок: обслуговується подвір'я, вулиці, ресторани, хлібопекарні, циркульні, бойню, парню т. ін.

З настанням лагідної погоди почалися в Луцьку праці, зв'язані з упорядкуванням міста. Велике число робітників розбирає зруйновані будинки й зрівнює парцелі глинами. Очищену від вапна цеглу й каміння збирають, щоб знову ужити їх до нових будов.

Старанням Управи Окружного Т-ва «Просвіти» в Костонолі, з днем 10 квітня почалися 3-місячні бухгалтерські курси, на яких підготовляється до канцелярської праці 47 кандидатів з міст та сіл округу. Керівником курсів є п. Новицький О.

В с. Рокитному, Костонопольського району, старанням філії Т-ва «Просвіти» драматичний гурток виставив п'єсу «Наймичка».

Наша редакція останніми днями дістала слідуючий заклик до «Просвіти» Вербівського району на Дубенщині: «Для підвищення культурно-освітнього рівня пропонується змагання поміж поодинокими філіями Т-ва «Просвіта». Для того Т-во «Просвіта» (драматичний, хорівий, і тіловиховний гуртки) в Стопці, Вербівського району, Дубенська округа, запроваджує, на місяць травень ц. р. гостинні виступи в місцевостях: Верва, Повча, Тростянець, Білогородка. Викликаємо інші Товариства до відплати, кидаючи клич «через хорощу ривалізацію до самодосконалення». Управа Т-ва «Просвіта» в Стопці.

Містимо цей заклик, радіючи здоровою ініціативою наших

сіл. Нехай цей почин дасть добрі наслідки.

Українське життя в районі Жабинка, Берестейської округи відживає і розвивається, обіцяючи дати буйні овочі в майбутньому.

В Жабинці повстала кооператива, яка під проводом Л. Михалькевича об'єднала все економічне життя району, а навіть чесальні вовни, бойню, збіжжіві магазини, апровізацію і т. п. Така централізація виїшла лише на добре, бо особа, яка очолює, виявила себе добрим організатором та енергійним працівником, рівночасно зуміла поставити справу так, що всі економічні, а то й не-економічні організації й установи себе доповнюють і взаємно собі допомагають. Навіть Український Комітет і того не можна відокремити від кооперативу. При Українському Комітеті в Жабинці організовано хор під управою Андрія Пашкевича. Цей хор уже три рази вдало виступив і тепер готується до нових поважніших виступів. Зорганізовано також аматорський гурток, який під проводом пані Мелентович, місцевої учительки, виставив комедію «Злидні», а тепер готується до нової вистави.

Провідником Комітету є поважаний в околиці священик із с. Сехнович о. Ігор Залізняк, а його заступником — Гр. Овсєняк. При Комітеті є бібліотека.

У цьому році влаштовано свято Крут, виставлено комедію «Злидні», улажено концерт та дві Шевченківські академії.

На підставі розпорядження Окружного Комісара в Сарнах від 15 квітня ц. р. в Сарненській округі почалося навчання у всіх початкових школах (4 нижчих класи).

Плекання соняшника

ОАД. Соняшник належить до найважливіших рослин в Україні, а тому, не зважаючи на викликані війною труднощі, треба буде прикласти всіх старань, щоб зберегти його доцільно посівну площу та забезпечити йому можливо добрі умовини плекання. Хоч соняшник і дає найкращі прибутки на чорноземі та на піскуватих ґрунтах, то все ж таки дуже великий вимог до ґрунту він не має. Він не зносить тільки крайніх родів ґрунту, а саме тяжких глинястих, легких піскуватих та багнистих. Його посуховитривалість значна, як наприклад, пісок. Те саме можна сказати і про кращі ґрунти, якщо відповідним оброблюванням не запобігли їх висиханню. Як успішні засоби проти висихання вважаються оранка на зяб та створення дрібнозернистої верстви ґрунту на той час, коли соняшник росте. На попередника для соняшника треба вибрати в першу чергу особливо ті рослини, які оберігають рілля від бур'янів. До них належать передовсім кукурудза, коноплі, картоплі, також бавовна і ріпича. Річ зрозуміла, що стручкові рослини й олійний льон — теж годяться. Зате менше надаються на попередника для соняшника яра й озима пшениця, а вже зовсім не надається сам соняшник, бо він вичерпує поживні речовини з ґрунту, особливо калій, та й де чим іншим шкодить ріллі. Тому сїяти соняшники треба тільки на таких площах, на яких вісім літ не було соняшника. Сам соняшник ціниться, як попередник для ярої й озимої пшениці.

Сїють соняшники дуже раною весною, бо насіння через свою грубу лупину потребує багато часу, щоб набрати вогкості. Боятися того, що соняшники померзають, не треба, бо молоді рослини досить стійкі проти морозу. Пора сїви для

соняшника в різних місцях — різна, відповідно до околиці, — від кінця березня до кінця квітня. Назагал на півдні засївають раніше ніж на півночі. Раніше соняшник сїяли рядковою сїялкою, в цьому році через знищення машин прийнято сїяти його садити руками. Для цього проводять плугом дуже широкі, але не глибокі борозни на 70 см одна від другої. По цих борознах сапками або лопатами викопується мілкі ямки теж по 70 см одна від другої. До цих ямок кладуть рукою по чотирьох соняшникових зерняток. Опислі ці ямки засипають і притоптують ногою. Цей спосіб сїяння гніздами звільняє нас потім від зайвої роботи — від під'ясування молодих рослин. Висїявши соняшники, треба вважати, щоб ґрунт був по змозі чистий. Зашкарпівність ґрунту треба по змозі розворушити борозною, ще поки рослини не сходять. Соняшники сходять за 10 — 20 день після сїви. Потім поле треба кілька разів просапати руками. Цим сапанням треба попередити усунути вський бур'ян, а подруге створити дрібнозернисту верству землі, яка обмежує випаровування води з ґрунту. Залежно від околиці, від кількості бур'яну та від стану вогкості ґрунту треба соняшники від 2 до 4-ох разів просапати. Однак завдяки своєму скорому росту соняшник швидко згущує свої лави, закріплює ґрунт і робить далі сапання зайвим.

Большевики знищили 200.000 книжок

Реваль. За скінченими тепер підрахунками большевики за рік свого панування в Естонії знищили не менше як 200.000 всяких книжок. Нащастя, багату бібліотеку Дорпатської Вищої Школи вдалося врятувати від знищення.

НОВА ПАША ДЛЯ ХУДОБИ

Берлін. Німецька промисловість виробляє суху пашу для годування худоби. Тепер у Німеччині є вже по-над 200 самостійних сушарень, які сушать траву, конюшину, бурякову гич та інші догідні рослини й переробляють їх на багату білками пашну муку. У зв'язку з цим використовують

відпадки з броварень, гуралень, крохмалень та цукроварень. Суха паша з бурякової гич містить у собі 8% білка і щодня цього має таку саму вартість, як і овес. При деяких родах конюшини досягається навіть 18%, а при використуванні деяких родів городини навіть 20% білковини.

ПОШИРЕННЯ ПРИСАДИБНОЇ ЗЕМЛІ СТАЛО ДІЙСНІСТЮ

УК. РІВНЕ. Дійсно не легке це завдання зліквідувати в українському сільськогосподарському житті наслідки більш як двадцятилітнього большевицького панування. Однак вже тепер підчас війни, в часі небувалого змагання народів, зроблено в тому напрямку розпорядження про новий земельний лад перші кроки. В противенстві до удержання землі і колективізації сільськогосподарства, приносить німецький уряд ліквідацію колективної системи та призначення селянству присадибної землі на приватну власність.

Коли Центральний Комітет в Москві своїм розпорядженням з 27.5.1939 заборонив збільшувати присадибну землю, як марнування колективної власності, то сьогодні німецька влада на визволених східних землях дає селянам можливість побільшити їхню присадибну землю, як нагороду за їхню справжню, старанну роботу в господарських справах.

Вже підчас проголошення розпорядження про новий земельний лад було підкреслено, що перше поширення присадибної землі відбудеться ще весною цього року. І дійсно, сьогодні надходять з різних округів

радні вісті, що в них вже наділено селян землею. Найбільш зворушливе свято з нагоди вручення перших грамот про поширення присадибної землі відбулось останньою в Омельнику (Кременчуцька округа). Українське громадянство з громадських господарств, в яких переведено наділ землі, доложило всіх старань, щоб свято якнайкраще випало. Майже 2.500 людей прибуло на це свято. Багато чоловіків та жінок лпились в українських стрілах. Все населення зібралося за селом, чекаючи появи гебітсшлєдів. Коли він надіхав його привітали в триумфальних воротах, по старому українському звичаю, хлібом, сіллю та квітами. Потім у свято прибраній, місцевій залі передав крайсландірт керівникам громадських господарств грамоти про наділ землі. Цей акт, як також виголошувані на святі у німецькій і українській мові промови прикрашували співи українського хору, що крім українських пісень співав і звів у добрій формі німецький гмін, а саме пісню про Німеччину (Дойчланд, Дойчланд ібералес) і пісню Горст Вєсєля (Ді Фане гох).

ОГОЛОШЕННЯ

Гебітскомісар Рівне, 14 квітня 1942 р. в Рівному.

ОГОЛОШЕННЯ

Зараджую для цілої Рівненської округи, щоб всі мешканці трималися при собі свої персональні вказки та робітничі картки, хто тільки їх має.

Особ, яких під час контролю зустріне без вищезгаданих документів, можуть бути поліційно покарані та передані до примусової праці.

Гебітскомісар підписавий Др. БЕРР.

РІВЕНСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР

4-го Травня 1942 р. в приміщенні кіно-театру „СКАЛЯ“

дає:

ВОКАЛЬНИЙ КОНЦЕРТ

„НА ПЕРШІ ГУЛІ“

жарт в 1 дію С. ВАСИЛЬЧЕНКА

Режисер Л. ЗАМІСЬСЬКИЙ
Музичний керівник С. СЕВЕРКО
(С. Ігнатюк)

Артист маляр М. МАРТИНЮК
Хореографія та мистецький провід А. ДЕМО.

Початок концерту о 18 г. 30 хв. та 20 г. 30 хв.

Продовж білетів від 10 години в день виступу.

1032 1-1

ВАЖНЕ ДЛЯ ВСІХ КНИГАРЕНЬ!

Найбільший склад українських книжок видав галицьких, заграничних продає гуртова база для книгарень

Книгарське Об'єднання „КНИГОТОРГ“

Львів, вул. Дистрикту 12 (Галичина).

Висила книжки тільки за попереднім одержанням грошей. Списки книжок вивішено на багання. 899 8-6

Окружна Просвіта в Рівному купить два ровери в доброму стані.

Зголошення в Просвіті.

891 3-3

ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРЕБНІ ФАХОВІ, або винятково здібні аматорські сили, до ДРАМИ, БАЛЕТУ, ХОРУ та ОРНЕСТРИ Рівненського Українського Міського Театру. Доброї презентації БАС до квартету режисерів та рутинізована ПІАНІСТКА.

2-2 980

Зголошуватись особисто щодня від год. 10 до 18.

Студія Р. У. М. Т. Рівне, вул. Дика 5.

ОГОЛОШЕННЯ

Зголошуйте дітей від 4 до 7 літ до ДИТЯЧОГО САДКА при Просвіті в Рівному.

ВПСИ приймаються від год. 8 до 16 в Окружній Просвіті вул. Грінченка 69 (кодо востела).

945 8-4

ОКРУЖНА ПРОСВІТА в РІВНОМУ

пошукує працівників.

Освіта не нижче середньої.

Становища платні.

874 3-5.

ПОДЯКА

Лікарям м. Костополя за врятування затруєного чадом сина мого Івана — учня гімназії в Костополі. Складаю цією дорогою найщиріші подякування.

Олександр Клюк
Керівник Державної Шкільної Фабрики в Тучині

987 1-1

Негайно пошукується пані, або панна (не жидівка) для прибирання, яка б була самітна без родини. Зголошуватись: Рівне, вул. Замкова ч. 6.

972 1-1

Дві німкни пошукують дві відповідні кімнати в одному домі в м. Рівному. Зголошуватись до Адміністрації Видавництва „Волинь“.

969 1-3

Знайдений портфель з документами пана Ленського Клеменса з Костополя. Зголошуватись до Адміністрації Видавництва „Волинь“.

970 1-1

Панна № 13 з Тучина має лист в Редакції „Волинь“. Просимо зголошуватись.

933 2-2

Аркадія Кіричка проситься подати адресу для: Віри Панченко Гебітс-комісаріят, Рівне.

1-2

17.III.42 р. вкрадено в с. Вондарах, Вербівського району 4-річного білого каштану, з продовгастого лисиною на боці, з цятками на правій лопатці й на правому клубові, зріст 146 см., білогозубого, зі шрамом попереку коліна правої ноги, на правому оці зірвана повік, задні ноги білі до колін. Хто спричиниться до відшукування дістане 1.500 крб. нагороди. Коні вкрадені в Юхимчука Івана. Відомість надсилати до Адміністрації Видавництва „Волинь“.

993 1-1

7.IV.42 р. вкрадено у п. Вондарах Григорія, в Вондарах, Вербівського району 5-літнього карого коня з лисиною на лобі й на носі, на правій задній нозі вище копита 3 чорні цятки на білому. Зріст 140 см., та 12-літнього гнідого коня зі шрамом нище правого клуба, зріст 135 см. Хто спричиниться до відшукування дістане 1500 крб. нагороди. Відомість надсилати до Адміністрації Видавництва „Волинь“.

994 1-1

Пошукують заграмих до червоної армії:

Мигась Сергій. Проситься повідомити Ольгу Мигась. Кол-Всєволодка, Луцької округи.

Демко Василь був у таборі полонених в Сєдце й був переведений до Замостя. Проситься повідомити Демко Кондрата, с. Грабів, Клеванського району, Рівненської округи.

Яблонський Федосій, служив у м. Великі Луки. Проситься повідомити Яблонського Гордія, с. В-Житин, Олександрійського району, Рівненської округи.

Панасюк Іосип. Проситься повідомити Панасюка Павла, с. Урвєна, Здолбунівського району.

Мешканці с. Петрикова біля Тарнополь: Бріль Осип, Бріль Володимир, Лододський Іосип, Острожницький Іван, Худик Василь, Худик

Михайло, Миськів Павло, Вейчук Іван, Мончановський Володимир, Мінчановський Євген Євровий Володимир, Стець Степан, Ватужинський Михайло, Маленький Михайло, Медвідь Василь, Романюк Василь, Гебко Степан. Хто знає би що про їх долю проситься повідомити Sasula Osep. Dienststelle 40551. Westkasarne in Rowno.

953-859 1-1

Хто знає про долю Коноп'ястого Михайла з с. Великі Орки. повіт Сквири на Київщині, проситься повідомити Кондрата Коноп'ястого с. Рясники.

953 1-1

Хто знає про долю Колобенка Ониска, який вийшов з німецької обози, проситься повідомити сільуправу в Рясниках біля Рівного.

954 1-1

Пошукуються Кушнірука Якова з Залібівки Мизозького району, Здолбунівської округи, який був арештований НКВД й сидів у Рівненській в'язниці, а перед війною в Дубні. Проситься повідомити Кушнірука Луку з Залібіці.

990 1-2

Коли б хто знав про Миколу Васюка з с. Яблонне Березнівського району, сидів у Дубенській в'язниці. Проситься повідомити Васюка Є. м Костоноль, Середня Школа.

897 1-1

Соколовська Л. Ф. розшукує сина Соколовського Ігора, Ільгєра Ф. М. Андрєва Анастасія й Ігора, Костонопольського М. Ф. Проситься повідомити по адресі: м. Рівне, вул. Монаполева ч. 14.

896 1-1

Хто знає би про долю Лещука Андрія, котрий був заарештований до школи Ф.З.О. в м. Корці, проситься повідомити Лещука Гната, с. Дроздов, Тучинського району, Рівненської округи.

995 1-2

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ: За текстом серед звичайних оголошень ціла сторінка коштує 6.000 крб., пів сторінки 3.100 крб., чверть сторінки 1.600 крб., восьма частина 800 крб., шістьнадцята частина 400 крб. Мешкі оголошення містимо за оплатою 2 крб. за 1 мм. на одну шпальту (стовпець). Сторінка має 6 шпальт (стовпців). Дрібні оголошення рахують по 4 крб. за одно слово. Товстий друк рахують подвійно. При замовленнях більше як 3 рази даємо 10% опусту. Від 10 разів — 15% опусту. На багання присилаємо окремі офerti та кошториси. Належність за оголошення платна згори.

За зміст оголошень Редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Часопис „Волинь“ виходить 2 рази в тиждень, на четвер і на неділю. Окреме число коштує 1 крб. Чвертьрічна передплата з поштовою пересилкою — 35 крб. Поштою вивішено до тих місцевостей, де є поштовий уряд і лише для тих передплатників, які передплатили часопис до кінця березня ц. р. Нових передплат з днем 1 квітня не приймаємо з огляду на те, що немає налаштованого належного поштового зв'язку. Неправильно надіслану передплату передамо на Допомоговий Комітет полонених в Рівному і з того приводу не будемо виходити в переписку. У випадку вищої сили, яка унеможливила видання часопису або його доручення передплатникам чи іншим замовцям; Видавництво не відповідає і вплачених наперед грошей не звертає. Години праці в адміністрації від 8-13 і від 15-18 год. кожного дня. В неділі і свята дижур від 10-12 години.

ВИДАВЕЦЬ: Українське Видавництво „Волинь“ сп. з обм. відп. в Рівному. Основоположник і головний редактор СТЕПАН СКРИПНИК. Головний редактор приймає інтересанти кожного дня від 10-12. Редакція застерігає собі право виправляти рукописи. Невикористаний матеріал не повертається.

Друковано в Окружній Друкарні в Рівному.

16244/2
2953/1